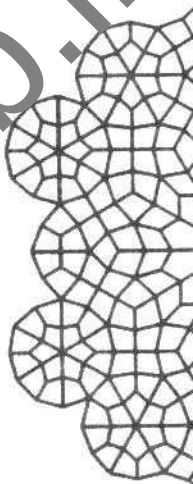

تقدیم به

ساحت مقدس قطب دایره امکان، حضرت بقیة الله
الأعظم (روحنا فداه) و روح بلند ملکوتی معمار کبیر انقلاب،
حضرت امام خمینی رة الله علیه

بصیرت قرآنی
علی مراد سعیدی

www.ketab.ir

بصیرت قرآنی

بصیرت از نگاه قرآن

نویسنده: علی مراد سعیدی

نام: انتشارات کتاب جمکران
 چاپ: اول، پاییز ۱۳۹۵
 ویراستار: رامین باباگل زاده
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 شرح: حاج حسن کریمی
 قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

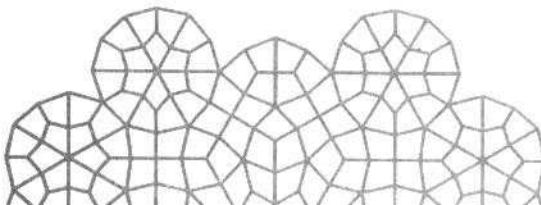

ketabejamkaran.ir

رقم: ۲۵۳۷۲۵۳۲۲۰ جمکران

سامانه پیام کوتاه: ۱۰۰۲۵۳۷۲۵۳۲۲۰

صدوق رسی رقم: ۶۱۷

فهرست مطالب

مقدمه ۱۱

فصل اول: مفهوم شناسی بصیرت و کاربرد قرآنی آن / ۱۵

۱. معنای لغوی / ۱۷
۲. معنای اصطلاحی / ۱۹
- کاربرد «بصیرت» در قرآن / ۲۱
- رابطه بصیرت و نور / ۲۵
- بصیرت و عقل از دیدگاه حکما / ۲۶
- اولوالالبصار و اولوالالالباب / ۲۶

فصل دوم: شاخصه های بصیرت / ۲۹

- شاخصه ها، معیارها و ملاک های بصیرت
۱. امام شناسی / ۳۱
 ۲. شناخت راه پیامبر و امام / ۳۴
 - صاحبان پرچم حق / ۳۸
 ۳. زمان شناسی / ۴۰

فصل سوم: عوامل بصیرت / ۴۱

- عوامل واسطه ای و غیرواسطه ای بصیرت
- عوامل اکتسابی
۱. از طریق مطالعه و تلاش / ۴۴

- الف. تأمل در آفرینش آسمان و زمین و ساختار بدن انسان ۴۴
- ب. رویش گیاهان ۴۷
- ج. گردش شب و روز ۴۹
- د. زمین و کوه‌ها ۵۱
- نتیجه ۵۱
۲. پیروی از سیره و سنت پیامبر اکرم (ص) ۵۱
۳. تعقل و تدبیر ۵۳
- اندیشه و تدبیر در رخداد‌های تاریخی و فتنه‌ها ۵۶
- عبر از حوادث و فتنه‌ها ۵۷
- عبرت از عاشر را ۵۹
۵. علم ۶۰
۶. تهذیب نفس ۶۱
- الف. تقوا ۶۱
- ب. حکمت ۶۵
- ج. توبه و انابه ۶۵
- د. ذکر و یاد خدا ۶۶
- موهبت‌های الهی ۶۸
۱. عوامل با واسطه از موهبت‌های الهی ۶۸
- الف. امداد‌های غیبی ۶۸
- ب. معجزات الهی ۶۹
- ج. قرآن و کتاب‌های آسمانی ۷۱
- د. امتحان و ابتلا ۷۳
- هـ. امریه معروف و نهی از منکر ۷۷
۲. موهبت‌های الهی بدون واسطه ۷۹
- نتیجه ۷۹
- فصل چهارم: الگوهای قرآنی و دینی / ۸۳
- الگوهای قرآنی صاحبان بصیرت ۸۵
- بصیرت انبیای الهی ۸۵

۸۵	۱. پیامبر اسلام (ص)
۸۸	الف. افعال پیامبر (ص)
۸۸	۱. صلح حدیبیه
۹۰	۲. شب هجرت
۹۰	۳. پیمان برادری انصار و مهاجر
۹۱	ب. آیات قرآن
۹۳	۲. حضرت ابراهیم (ع)
۹۴	درس اول: شکستن بت ها
۹۵	درس دوم: ابراهیم (ع)، فقط محتاج خدا
۹۵	درس سوم: اسم آبیختن گوشت پرندگان
۹۶	درس چهارم: انکار پرستش ماه و خورشید
۹۸	۳. حضرت اسماعیل (ع)
۱۰۰	۴. اسماعیل صادق (ع)
۱۰۱	۵. حضرت یعقوب (ع)
۱۰۵	۶. حضرت یوسف (ع)
۱۰۵	الف. رؤیای یوسف (ع)
۱۰۶	ب. یوسف، برگزیده و پرورش یافته خدا
۱۰۷	ج. آگاهی یوسف (ع) از جایگاه الهی خویش
۱۰۸	د. پذیرفتن زندان
۱۰۸	هـ. بیان تأویل خواب دو هم بند
۱۰۹	و. تأویل خواب فرمانروا
۱۱۰	ز. علم حفظ و نگه داری گندم
۱۱۰	۷. بصیرت موسی و هارون (ع)
۱۱۲	۸. بصیرت خضر (ع)
۱۱۳	بصیرت اولیای الهی
۱۱۴	۱. آسیه
۱۱۵	۲. مؤمن آل فرعون
۱۱۸	۲. حبیب نجار (مؤمن آل یاسین)
۱۲۰	۴. اصحاب کهف

۵. امام علی (ع)

۶. بصیرت امام حسین (ع)

۷. بصیرت یاران امام حسین (ع)

قیس بن سعد انصاری

نتیجه

فصل پنجم: آثار بصیرت / ۱۳۱

آثار و پیامدهای بصیرت

الف. آثار اجتماعی

۱. اصول منفعت

۲. دوری از گناه

۳. انداز دیری (برکت پذیری)

۴. تصدیق رسالت و نبوت انبیاء (ع)

نتیجه

۵. ترس از خدا

۶. صبر و شکیبایی

۷. توکل و تفویض امور به خدا

۸. توفیق در آزمون های الهی

۹. آگاهی از فتنه ها

۱۰. حق گرایی و حق یابی

۱۱. شکرگزاری

۱۲. اخلاص

۱۳. عزت

۱۴. دوراندیشی

ب. آثار فرهنگی و سیاسی

فصل ششم: موانع بصیرت / ۱۶۱

موانع بصیرت

۱. جهل

۲. دنیاپرستی

۱۷۰	۳. غفلت
۱۷۳	۴. طاغوت‌ها، مانع بصیرت مردم
۱۷۵	۵. لجاجت
۱۷۶	۶. حسادت
۱۸۰	۷. تکبر، عُجب و غرور
۱۸۲	۸. پیروی از هوای نفس
۱۸۴	۹. کینه
۱۸۵	۱۰. حسد
۱۸۷	۱۱. ترس
۱۸۸	۱۲. تعصب
۱۹۱	۱۳. طغیان
۱۹۱	۱۴. ساده‌لوحی و حماقت
۱۹۲	۱۵. بی‌تقوایی
۱۹۳	۱۶. تفسیریه رأی، آفت بزرگ بصیرت
۱۹۳	۱۷. حرام‌خواری
۱۹۴	راه برون‌رفت از موانع بصیرت
	فصل هفتم: مصادیق بی‌بصیرتان / ۱۹۹
۲۰۱	مصادق‌هایی از بی‌بصیرتان در قرآن
۲۰۳	الف. افراد
۲۰۳	۱. قابیل
۲۰۴	۲. همسران نوح و لوط ^ع
۲۰۶	۳. پسر نوح ^ع
۲۰۷	۴. قارون
۲۰۹	۵. یلعزم باعورا
۲۱۱	۶. سامری و قوم موسی ^ع
۲۱۴	۷. بی‌بصیرتان امت پیامبر ^ص
۲۱۶	ب. اقوام و گروه‌های فاقد بصیرت
۲۱۶	۱. قوم نوح ^ع

۲۱۷	۲. قوم عاد
۲۱۹	۴. قوم ثمود
۲۲۰	نتیجه

فصل هشتم: آثار بی بصیرتی / ۲۲۳

۲۲۵	آثار و پیامدهای بی بصیرتی
۲۲۵	۱. عوام‌زدگی
۲۲۸	۲. موعظه ناپذیری
۲۲۸	۳. پیشمندی و ندامت
۲۳۰	۴. سران و زیان
۲۳۱	۵. گرفتار شدن به عذاب الهی
۲۳۳	۶. شک
۲۳۴	نتیجه

کتابنامه / ۲۳۵

« بصیرت » همچون چشم، ابزار دیدن است، با این تفاوت که چشم فقط ظواهر دنیا را مشاهده می‌کند و تصویر موجودات به وسیله چشم به مغز انتقال پیدا می‌کند و انسان می‌تواند اجسام را تشخیص دهد. به عبارتی چشم، وسیله‌ای حسی و ابزار جسمی است، اما بصیرت، ابزار مشاهده کنه و ذات حقیقت موجود و ابزار دل است.

بصیرت نوعی جهان بینی است و با آن شباهت‌ها و تفاوت‌هایی دارد. در جهان بینی، مشاهده چهار، در مکاتب گوناگون متفاوت است. هر مکتبی جهان را بر اساس اعتقاداتش می‌شناسد، نه بر اساس حقیقتی که وجود دارد. بنابراین مشاهده جهان بینی هر چند فراتر از مشاهده جهان احساسی است، اما متأثر از بینش فکری است و نمی‌توان برای رسیدن به حقیقت، به آن اعتماد کرد، اما بصیرت با معارف و جهان می‌بیند. پس با بصیرت می‌توان چیزی را دید و حقیقتی را مشاهده کرد که با چشم، جهان احساس و اندیشه‌های جهان بین هرگز قابل درک نیست؛ از این رو، بصیرت ابزار سوم دیدن و دارای نوری هدایت‌گر است.

کاربرد بصیرت در جهان اسلام، به ویژه مکتب تشیع، به بلندای تاریخ اسلام از زمان پیامبر (ص) است. در اهمیت، ضرورت و ارزش بصیرت، از قرآن و معصومان (ع) سخنانی به دست ما رسیده است. قرآن می‌فرماید: «فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ»؛ ای صاحبان بصیرت! پند بگیرید. امام علی (ع)

نیز بارها موضوع «بصیرت» را به یاران خویش گوشزد فرمودند؛ از جمله: «فَقَدْ الْبَصَرَ أَهَوُ مِنْ فَقْدِ الْبَصِيرَةِ»؛^۱ نداشتن چشم، آسان‌تر از نداشتن بصیرت است.

بصیرت در مهندسی جامعه دینی ما نیز اهمیت بسیاری دارد. غفلت از بصیرت موجب ایجاد فتنه، انحراف و انحطاط جوامع می‌شود. گاهی فقدان بصیرت باعث از دست رفتن فرصت‌ها می‌شود و بستر رشد و ظهور برای امثال سامری فراهم می‌گردد. این امر در جهان پراز شور و شر امروز که رسانه‌های گوناگون، حق را باطل و باطل را حق جلوه می‌دهند، ضروری‌تر می‌نماید.

آنچه در این کتاب دنبال می‌شود، کشف مطالبی است تا: قلمرو قرآن در این حوزه شناخته گردد.

با توجه به دستورالعمل آن به نیازهای کنونی جامعه پاسخ داده شود و معیارهای آن معلوم گردد.

الگوهای مناسب قرآنی و تاریخی برای عبرت‌پذیری معرفی شود.

به ریشه‌ها و عوامل آن پی ببریم و پیامدهای آن را بشناسیم. البته خداوند این نعمت را به بعضی انسان‌ها عطا فرمود. بعضی باید در تحصیل آن بکوشند.

علی مراد سعیدی

۳۱ شهریور ۱۳۹۰